

Nuoria maanpuolustajia vai suomalaisia lapsisotilaita?

■ Seija-Leena Nevala-Nurmi kirjoitti (HAik 2/2006, s. 153–162) järjestöissä toteutetusta lasten vapaaehtoisesta maanpuolustuskasvatuksesta. Opinnäytetyössäni perehdyin samaan aiheeseen, ja lapsi- ja nuorisotyön historian pariin palasin pitkän tauon jälkeen, kun aloin syksyllä 2005 kirjoittaa Suomen partioliikkeen satavuotishistoriaa. Tutkimusteni pohjalta kommentoin edellä mainittua artikkelia.

Nevala-Nurmi esittää, että partiotoiminta olisi käynnistynyt Suomessa 1909 keisarin käskystä. Ensimmäisen ”partiolaisoston” perustamisajankohdasta ei ole varmuutta, mutta jo ennen sotia vakiintui tavaksi laskea partioliikkeen ikää Suomessa vuodesta 1910. Sen sijaan on selvää, ettei keisarilla ollut roolia toiminnan käynnistämisessä, vaan partioaate rantautui Suomeen lehdistön ja kirjallisuuden välityksellä.

Varhaisimpien suojeluskuntien poikaosastojen oravakomppania-nimellä on vain löyhä yhteys partiotoimintaan: vuoden 1918 sodassa valkoisten riveissä toiminutta vapaaehtoisista ruotsalaisista pojista muodostettua poikaosastoa kutsuttiin orava-vartioksi. Pojissa oli muutamia entisiä partiolaisia, ja he olivat ”poikasankareina” porvarillisessa sanomalehdistössä näkyvästi esillä vuoden 1918 aikaan.

Nevala-Nurmi ei selvästikään ymmärrä, mitä sana vartio tarkoittaa partiotermistössä, koska hän kirjoittaa, että partiossa ”käytettiin nimitystä poikien orava-vartio”. Vartio on alle kymmenen pojan tai tytön muodostama partion toimintaryhmä; yksittäisen vartion nimi saattoi hyvinkin olla Orava, mutta mikään yleistermi orava-vartio ei ole. On myös harhaanjohtavaa puhua partiopoika- tai partiotyttöjärjestöstä, kun partiotoiminta oli ennen sotia Suomessa jakaantunut nel-

jään partiopoika- ja neljään partiotyttöliittoon.

Artikkelissaan Nevala-Nurmi kuvaa monilta osin asiaan perehtyneesti suojeluskuntien poikatyön ja partiotoiminnan välistä kilpailuasetelmaa, mutta erehtyy muutamissa kohdin. Ensinnäkin partion suosio ei hiipunut 1930-luvun aikana, vaan päinvastoin se kykeni kasvattamaan jäsenmääränsä voimallisesti. Partiopoikia oli 1920-luvun lopussa noin 5 500 ja vuosikymmen myöhemmin 14 000. Partiotyttöjen jäsenkasvu pysähtyi 1930-luvun puolivälissä 11 000 jäsenen paikkeille, mutta syynä ei ollut pikkulottatoiminta, vaan partion riittämättömät taloudelliset resurssit ja liikkeen sisäiset ristiriidat.

On osittain makuasia tulkitseeko suojeluskuntien poikatyön ja partioharrastuksen ”hyvin samankaltaiseksi”. Minä en niin sanoisi eikä aikalaiskeskustelussa puhuttu samankaltaisuuksista, vaan kummankin harrastuksen puolestapuhujat korostivat päinvastoin eroavaisuuksia. Suojeluskunta-järjestössä ei nähty partioharrastuksen maanpuolustuksellista hyötyä, ja äänekkäimmät julistivat partiossa annettavan kansainvälisyyskasvatuksen ja partioaatteen pasifistisen perusvireen jopa isänmaallisesti tarkasteltuna turmiollisiksi. Partioliiikkeen johto katsoi puolestaan suojeluskunnan poikatyön olevan pedagogisesti partiota selkeästi jäljessä. Keskeisin ero muodostui siitä, että partiossa pojat johtivat poikia vartioissaan, mutta suojeluskuntien poikaosastoissa toiminta pyöri pääosin aikuisvoimin. Pitkälti edellä kuvatun kaltainen asetelma vallitsi myös pikkulotta- ja partiotyttötoiminnan välillä.

Myös harrastusten sisällössä oli selkeitä eroja. Suojeluskuntien poikaosastoissa ja pikkulotissa pyrittiin keskittymään oleellimpaan: kasvavan polven sotilaallisen tai maanpuolustusta tukevan alkeiskoulutuksen antamiseen. Partiolaisten harrastuneisuus oli huomattavasti laaja-alaisempaa ja valinnanvaraa oli kriitikoista liikaa. Partiota pidettiin lyhyen koulusivistyksen saaneille maaseudun lapsille jopa liian vaikeatajuisena harrastuksena. Sotilaallista alkeisvalmennusta partiossa ei annettu, aseet olivat kiellettyjä, mutta partiojohto korosti toistuvasti,

että monet partiossa opitut taidot kuten suunnistaminen ja ensiavun antaminen olivat hyödyksi sotilaille.

Kun Suojeluskunta-järjestö ja Lotta Svärd käynnistivät määrätietoisien lapsi- ja nuorisotyön 1920- ja 1930-luvun taitteessa, partiojohto kävi neuvotteluja kenraali Lauri Malmbergin ja Fanni Luukkosen kanssa siitä, miten kilpailu tytöistä ja pojista voitaisiin välttää. Eräänlaiseksi herrasmiessopimukseksi muodostui, että partion reviiiriin kuuluivat kaupungit ja suojeluskuntien sekä lottaosastojen lapsi- ja nuorisotyö pyrkisivät levittäytymään maaseudulle. Työnjako toimi vuosia tältä pohjalta, mutta selkeä kilpailuasetelma kehkeytyi 1930-luvun lopulla, kun partiopoikatoiminta alkoi laajeta maaseudulle. Toisaalta on muistettava, että ennen sotia järjestötoiminnan piirissä oli ainoastaan pieni osa lapsista ja nuorista, joten jäsenpotentiaalia oli riittämiin niin suojeluskunnille, lotille kuin partiollekin. Poliittisten nuorisojärjestöjen kohderyhmänä olivat partiolaisia, pikkulottia ja suojeluskuntapoikia vanhemmat nuoret, joten niistä ei muodostunut vakavaa haastajaa kilpailtaessa nuoren polven mielenkiinnosta.

Toisin kuin Nevala-Nurmi esittää talvisodan hengessä syntynyt Suomen Pojat -järjestö muistutti käsitykseni mukaan toimintatavoiltaan enemmän partion kuin suojeluskuntapoikien omaksumaa mallia. Kun miehet olivat asepalveluksessa, vanhimmat pojat piti asettaa koko maan pojat yhdistävän järjestön johtotehtäviin ruohonjuuritasolla. Partiojohto näki tässä mahdollisuuden ”partiomaistaa” Suomen Pojat ja ”kaapata” sen avulla koko maan poikatyö partiolle. Nevala-Nurmi kirjoittaa niin ikään, että Suomen Pojat -järjestöstä ”puuttuivat vasemmistojärjestöt”. Se on osatotuus. Aseveli-hengessä sosiaalidemokraateissa oli monia, jotka kannattivat mm. poikatyötä tehneen TUL:n liittymistä Suomen Poikiin. SDP:n kannaksi muodostui toukokuun puolivälissä 1940, että työväenliike ei ole mukana uudessa poikajärjestössä ennen kuin työväestön suhde suojeluskuntaan on lopullisesti määritelty. Kannanotto ei kuitenkaan estänyt työväen poikatyöntekijöitä osallistumista kesällä 1940 järjestetyille Suomen

Poikien poikajohtajakursseille, ja innokkuutta ”poikien Aseveliliiton” perustamiseen oli heidän keskuudessaan riittämiin.

Nevala-Nurmi pohtii artikkelissaan, miksi lottatyöille ei perustettu jatkosodan aikana omaa itsenäistä järjestöä kuten suojeluskuntapoikien Sotilaspojat. Hän esittää syyksi mm. voimavarojen puutteen ja tyttöjen vähäisemmän arvostuksen. Tarkempi vertailu poikiin voisi ratkaista ongelman. Suomen Pojat -järjestön kaaduttua jo syksyllä 1940 suojeluskuntaupseereiden ja partiojohtajien välisiin linjaerimielisyyksiin ja Suojeluskunta-järjestön poliittisen leiman himmentyessä, suojeluskuntajohto uskoi, että

se oli kykenevä ratkaisemaan poikatyökyky-
symyksen yksin. Sotilaspoikien perustaminen oli osa imago-kampanjaa, jolla suojeluskuntien poikatyötä rakennettiin koko maahan, kaikkien yhteiskuntaluokkien pojille sopivaksi harrastukseksi. Pikkulottiin verrattuna ratkaiseva ero on siinä, että tyttötyössä eri järjestöjen yhteensulautumisista tai niiden toiminnan yhdenmukaistamisesta ei neuvoteltu eikä järjestöjen välinen kilpailu tytöistä äitynyt läheskään niin kiivaaksi kuin poikien puolella, joten itsenäisen pikkulottajärjestön perustamiselle ei syntynyt ulkoista painetta. ■